

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ З
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ» (5–6 КЛАСИ, НУШ)
Ужгородський ліцей ім. Августина Волошина Ужгородської міської ради
Закарпатської області
2026/2027 навчальний рік**

1. Нормативна основа

Оцінювання результатів навчання учнів 5–6 класів з інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» здійснюється відповідно до:

1. Закону України «Про освіту».
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
4. Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів».
5. Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
6. Чинної модельної навчальної програми та розробленої на її основі навчальної програми інтегрованого курсу «Пізнаємо природу», за якою працює заклад освіти.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, дослідницькому та особистісно орієнтованому підходах.

2. Загальні підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання з інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» спрямоване на визначення рівня сформованості природничо-наукової компетентності учнів, здатності досліджувати природні об'єкти та явища, пояснювати природні процеси й застосовувати здобуті знання в повсякденному житті.

Основними завданнями оцінювання є визначення здатності учнів:

- спостерігати за природними об'єктами та явищами;
- ставити запитання й формулювати припущення;
- планувати та проводити нескладні дослідження;
- виконувати вимірювання;
- використовувати природничі прилади й обладнання;
- знаходити та опрацьовувати інформацію про природу;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- пояснювати природні явища й процеси;
- аналізувати результати спостережень і дослідів;
- формулювати висновки;
- застосовувати природничі знання в практичних ситуаціях;
- усвідомлювати взаємозв'язки людини й природи та необхідність збереження довкілля.

Оцінювання здійснюється за **12-бальною шкалою** відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою.

3. Основні групи результатів навчання

Група 1. Досліджує природу

Оцінюється здатність учня здійснювати дослідницьку діяльність, спостерігати за природними об'єктами, планувати та проводити дослідження.

Основні показники:

- виявлення природничої проблеми;
- формулювання дослідницьких запитань;
- висування припущень;
- планування спостережень і дослідів;
- вибір необхідного обладнання;
- дотримання правил безпеки;
- виконання спостережень і вимірювань;
- фіксування результатів;
- порівняння отриманих даних;
- аналіз результатів дослідження;
- формулювання обґрунтованих висновків.

Особлива увага приділяється не лише правильності результату, а й процесу дослідження, самостійності учня та здатності пояснювати отримані дані.

Група 2. Здійснює пошук та опрацьовує інформацію

Оцінюється здатність учня знаходити, відбирати, аналізувати та використовувати природничу інформацію.

Основні показники:

- пошук інформації в підручниках, довідниках та інших джерелах;
- використання електронних ресурсів;
- добір інформації відповідно до завдання;
- розуміння змісту природничих текстів;
- аналіз схем, малюнків, таблиць і діаграм;
- порівняння інформації з різних джерел;
- визначення головної та другорядної інформації;
- оцінювання достовірності відомостей;
- систематизація та узагальнення даних;
- представлення результатів інформаційного пошуку.

Група 3. Усвідомлює закономірності природи

Оцінюється здатність учня розуміти природні явища, процеси та закономірності, пояснювати взаємозв'язки між компонентами природи.

Основні показники:

- знання основних природничих понять;
- розуміння властивостей природних об'єктів;
- пояснення природних явищ;
- установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- розпізнавання закономірностей у природі;
- розуміння взаємозв'язків живої та неживої природи;
- пояснення впливу природних чинників на організми;
- усвідомлення впливу діяльності людини на довкілля;
- застосування природничих знань у життєвих ситуаціях;
- формулювання висновків щодо збереження природи.

4. Загальні рівні результатів навчання

Рівень	Бали	Узагальнена характеристика
--------	------	----------------------------

Початковий	1–3	Учень розпізнає окремі природні об'єкти та явища, відтворює елементарні відомості, виконує прості спостереження й завдання переважно за допомогою вчителя.
Середній	4–6	Учень розуміє основні природничі поняття, описує природні об'єкти й явища, виконує нескладні спостереження та досліди за інструкцією, формулює прості висновки.
Достатній	7–9	Учень переважно самостійно застосовує природничі знання, проводить дослідження, аналізує інформацію, установлює закономірності, пояснює природні явища та обґрунтовує висновки.
Високий	10–12	Учень демонструє глибоке розуміння природничих закономірностей, самостійно планує дослідження, критично аналізує інформацію, пояснює складніші природні процеси відповідного рівня та застосовує знання у нових ситуаціях.

Наведена таблиця є предметно адаптованим узагальненням рівнів оцінювання. Повні офіційні загальні критерії за кожним балом визначені наказом МОН № 722.

5. Критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності

5.1. Усні відповіді

Під час оцінювання враховуються:

- правильність і повнота відповіді;
- розуміння природничих понять;
- використання природничої термінології;
- здатність описувати природні об'єкти та явища;
- уміння пояснювати причини й наслідки;
- наведення прикладів із природи та повсякденного життя;
- логічність і послідовність;
- аргументованість висновків;
- самостійність відповіді.

5.2. Практичні роботи

Оцінюються:

- розуміння мети практичної роботи;
- правильність виконання завдань;
- дотримання інструкції;
- правильне використання обладнання;
- дотримання правил безпеки;
- точність вимірювань і спостережень;
- правильність фіксування результатів;
- аналіз отриманих даних;
- обґрунтованість висновків;
- самостійність виконання.

Під час оцінювання враховуються як результати практичної роботи, так і сформованість дослідницьких умінь.

5.3. Лабораторні дослідження та досліди

Оцінюються:

- правильність визначення мети дослідження;
- формулювання припущення;

- розуміння послідовності дослідницьких дій;
- добір необхідних матеріалів та обладнання;
- дотримання правил безпеки;
- правильність проведення дослідів;
- фіксування результатів;
- пояснення спостережуваних явищ;
- перевірка припущення;
- формулювання висновків.

Якщо під час дослідів отримано результат, який відрізняється від очікуваного, але учень правильно описав спостереження, проаналізував можливі причини й зробив обґрунтований висновок, це враховується під час оцінювання.

5.4. Спостереження за природою

Оцінюються:

- розуміння мети спостереження;
- правильність вибору об'єкта;
- систематичність спостережень;
- точність опису;
- фіксування результатів;
- уміння порівнювати природні явища;
- визначення змін і закономірностей;
- формулювання висновків.

Формами роботи можуть бути щоденники спостережень, календарі погоди, таблиці, схеми, фотографії та короткі дослідницькі звіти.

5.5. Робота з природничою інформацією

Оцінюються:

- уміння знаходити необхідну інформацію;
- правильність її відбору;
- розуміння змісту текстів, схем і таблиць;
- уміння порівнювати відомості;
- визначення причинно-наслідкових зв'язків;
- оцінювання достовірності інформації;
- систематизація отриманих даних;
- самостійність висновків.

5.6. Робота з малюнками, схемами, таблицями та діаграмами

Оцінюються:

- правильність розпізнавання природних об'єктів;
- розуміння умовних позначень;
- уміння читати схеми та діаграми;
- аналіз представлених даних;
- порівняння показників;
- установлення закономірностей;
- формулювання висновків;
- правильність створення власних схем і таблиць.

5.7. Тестові та письмові роботи

Під час оцінювання враховуються:

- правильність відповідей;
- розуміння природничих понять;
- здатність пояснювати природні явища;
- уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- застосування знань у практичних ситуаціях;

- здатність аналізувати інформацію;
- правильність висновків;
- самостійність виконання.

Тестові роботи можуть містити завдання з вибором відповіді, установленням відповідності, визначенням послідовності, короткою або розгорнутою відповіддю, аналізом малюнків, схем, таблиць та практичних ситуацій.

Кількість завдань, їхня складність, максимальна кількість балів і порядок переведення результатів у 12-бальну шкалу визначаються для конкретної роботи та повідомляються учням до її виконання.

5.8. Навчальні проєкти та дослідницькі роботи

Оцінюються:

- актуальність і чіткість теми;
- правильність формулювання мети;
- змістовність дослідження;
- добір і використання джерел інформації;
- самостійність;
- застосування природничих знань;
- аналіз отриманих результатів;
- обґрунтованість висновків;
- якість представлення результатів;
- дотримання академічної доброчесності.

Формами роботи можуть бути мініпроєкти, природничі дослідження, екологічні спостереження, презентації, інфографіка, моделі природних об'єктів, дослідницькі щоденники та інші навчальні продукти.

6. Особливості оцінювання в 5 класі

У 5 класі основна увага приділяється формуванню початкових дослідницьких умінь, розвитку природничої допитливості та розумінню основних явищ навколишнього світу.

Оцінюються:

- уміння спостерігати за природою;
- розпізнавання об'єктів живої та неживої природи;
- розуміння основних природничих понять;
- уміння порівнювати природні об'єкти;
- виконання простих дослідів;
- використання найпростіших вимірювальних приладів;
- розуміння властивостей речовин і тіл;
- пояснення простих природних явищ;
- формулювання нескладних висновків;
- розуміння необхідності дбайливого ставлення до природи.

Під час оцінювання враховуються вікові особливості учнів та поступове формування навичок самостійної дослідницької діяльності.

7. Особливості оцінювання в 6 класі

У 6 класі оцінювання спрямоване на поглиблення природничих знань, розвиток дослідницьких умінь, здатності аналізувати природні процеси й застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Оцінюються:

- розуміння взаємозв'язків природних компонентів;
- пояснення природних процесів;

- аналіз властивостей тіл і речовин;
- уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- виконання досліджень;
- проведення вимірювань;
- аналіз результатів дослідів;
- використання природничих моделей;
- опрацювання інформації з різних джерел;
- оцінювання впливу діяльності людини на природу;
- формулювання обґрунтованих висновків.

Вищі рівні оцінювання передбачають зростання самостійності учня, здатності пояснювати природні закономірності та застосовувати знання в нових ситуаціях.

8. Види оцінювання

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання здійснюється для відстеження навчального поступу учнів, виявлення труднощів та надання конструктивного зворотного зв'язку.

Може передбачати педагогічне спостереження, усні коментарі, самооцінювання, взаємооцінювання, рефлексію, аналіз виконаних завдань і дослідницьких робіт. Результати формувального оцінювання не враховуються під час підсумкового оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється протягом навчального процесу для визначення рівня досягнення очікуваних результатів навчання.

Учитель самостійно визначає кількість, періодичність і форми поточного оцінювання відповідно до навчальних цілей.

Тематичне оцінювання

Тематичне оцінювання здійснюється за потреби на основі поточних оцінок, результатів підсумкової тематичної роботи або їх поєднання.

Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля не є обов'язковим.

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок, а за їх відсутності — поточних оцінок.

За рішенням учителя може проводитися підсумкова семестрова робота, яка охоплює результати навчання, передбачені програмою на відповідний період.

За результатами семестру виставляється **одна оцінка з інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»**.

Окреме семестрове оцінювання кожної групи результатів не є обов'язковим.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється відповідно до чинних нормативних вимог на основі результатів навчання учня протягом навчального року.

Річна оцінка відображає рівень досягнення очікуваних результатів навчання з інтегрованого курсу.

9. Принципи об'єктивності та академічної доброчесності

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах:

- об'єктивності;
- справедливості;
- прозорості;
- неупередженості;

- систематичності;
- індивідуального підходу;
- академічної доброчесності.

Учні мають право:

- бути завчасно ознайомленими з критеріями оцінювання;
- отримувати пояснення щодо виставлених оцінок;
- знати власні навчальні досягнення та напрями вдосконалення;
- отримувати конструктивний зворотний зв'язок;
- оскаржувати результати оцінювання в установленому порядку.

Під час оцінювання враховуються результати навчання, а не поведінка учня чи особисте ставлення до нього.

Оцінювання не використовується як засіб покарання.

10. Нормативні документи

1. **Державний стандарт базової середньої освіти**, постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Наказ МОН від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»:** <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
3. **Наказ МОН від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»:** <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=6a8420819f7e7>
4. **Роз'яснення МОН «МОН спростило процедури оцінювання в базовій школі»** від 18.08.2026: <https://mon.gov.ua/news/mon-sprostylo-protsedury-otsiniuvannia-v-bazovii-shkoli>
5. **Інститут модернізації змісту освіти. Модельні навчальні програми природничої освітньої галузі, зокрема «Пізнаємо природу» для 5–6 класів:** <https://imzo.gov.ua/pryrodnycha-osvitnia-haluz/>